- **Špeciálne poruchy učenia:** deti s týmito poruchami majú problémy s čítaním, písaním či počítaním napriek tomu, že ich rozumové schopnosti sú v poriadku. Stav si vyžaduje špeciálno-pedagogické vedenie.
- **Tikové poruchy:** sa prejavujú tým, že sa u detí vyskytujú opakované, neúčelné, mimovoľné pohyby (žmurkanie, mykanie ramenom), prípadne zvuky (pokašliavanie).
- **Detský autizmus:** deti s touto poruchou majú zvláštne myslenie, veľmi zle komunikujú a nedokážu porozumieť bežným spoločenským situáciám.
- **Pomočovanie a pošpiňovanie:** sa považujú za psychické poruchy v tom prípade, keď sú vylúčené možné telesné problémy, ktoré by ich mohli spôsobovať.
- **Poruchy príjmu potravy:** sú spojené so silnými emóciami a neobvyklým správaním, ktoré sa týkajú kontroly telesnej hmotnosti a príjmu jedla.
- **Poruchy nálady – depresia a mánia:** sa prejavujú obdobiami neprimeraného smútku alebo neprimerane dobrej nálady s nadmernou aktivitou.
- **Schizofrénia:** jedná sa o závažné ochorenie, ktoré sa prejavuje skresleným vnímaním, predstavami alebo myšlienkami, čo vedie k neschopnosti odlíšiť to, čo sa odohráva v realite a to, čo sa odohráva len vo „vlastnej hlave".

Za posledných dvadsať rokov významne pokročila diagnostika a úspešnosť liečby psychických porúch. Vďaka pokroku môžu dnes žiť deti s týmito poruchami nepomerne kvalitnejší život ako v nedávnej minulosti.

autor: MUDr. Ján Šuba

Liga za duševné zdravie SR prevádzkuje bezplatnú PORADŇU NEZÁBUDKA v Auparku v Bratislave
www.dusevnezdravie.sk/poradna_nezabudka.html
poradna@dusevnez.sk

Viac informácií o tejto problematike nájdete na:
www.zdravie.sk, www.stopstigmapsychiatrie.cz
www.dzd.putsko.sk, www.dusevnezdravie.sk
www.psychiatry.sk, www.infodrogy.sk
www.unicef.sk, www.mentalhelp.net
www.medscape.com/psychiatry, www.adhd.sk

Informačný leták bol vydaný s podporou firmy **Eli Lilly** Slovakia s.r.o.,
Panenská 6, 811 03 Bratislava

LIGA ZA DUŠEVNÉ ZDRAVIE

Liga za duševné zdravie SR, Ševčenkova 21, 851 01 Bratislava
Tel.: 02/6381 5592, e-mail: dusevnez@dusevnez.sk, číslo účtu: 4040154002/3100

SKNRS000080

www.dusevnezdravie.sk

AJ DETI MÔŽU MAŤ DUŠEVNÉ PORUCHY

LIGA ZA DUŠEVNÉ ZDRAVIE

AJ DETI MÁVAJÚ PSYCHICKÉ PROBLÉMY

Psychické problémy a psychické poruchy nie sú u detí tak zriedkavé, ako by sa na prvý pohľad javilo. Duševné zdravie detí je zraniteľnejšie ako u dospelých.

Vo vývine dieťaťa sú významné vplyvy dedičnosti, ale aj prostredia. Po rodičoch dedíme vlastnosti, temperament, talent. Ale to čo dieťa zažije v prvých rokoch života, to ho formuje vo veľmi podstatných veciach na celý život. Rodina je najdôležitejšie prostredie, kde sa dieťa učí spoločenskému fungovaniu. Zážitky zo vzťahov v detstve predurčujú, či budeme k svetu otvorení, zvedaví, smelí alebo utiahnutí, nedôverčiví a pasívni. Výskyt psychických problémov a porúch nie je viazaný len na atmosféru v rodine. Po rodičoch dedíme aj náchylnosť na niektoré choroby, vrátane psychických.

MÝTY, KTORÉ UBLIŽUJÚ

V oblasti duševného zdravia detí existujú viaceré mýty. Najčastejším z nich je tvrdenie, že deti netrpia psychickými problémami a poruchami. Ďalším mýtom je, že ak aj deti trpia psychickou poruchou, je to vždy dôsledok nesprávnej výchovy a na vine sú rodičia. Trojicu nepravdivých mýtov uzatvára tvrdenie, že deti z problémov „vyrastú“ a nepotrebujú psychologickú a psychiatrickú starostlivosť a liečbu.

Približne 15 % populácie do 18 rokov trpí psychickými odchýlkami a poruchami, ktoré významne ovplyvňujú ich spokojnosť, spoločenský vývin a funkčnosť v škole či zamestnaní. Častými následkami sú neprospievanie v škole, nízke sebavedomie, narušené vzťahy s rovesníkmi a členmi rodiny. Liečba psychických porúch v detskom a adolescentnom veku má mimoriadny význam. Mnohé z nich majú presah do dospelosti a dlhodobo či trvalo ovplyvňujú osobný a rodinný život. Zanedbanie liečby a špecializovanej odbornej pomoci je väčšinou podmienené nerozpoznaním týchto porúch kvôli neinformovanosti rodičov a profesionálov.

AKO RODIČ SPOZNÁ, ŽE JEHO DIEŤA MÁ PSYCHICKÝ PROBLÉM ALEBO DUŠEVNÚ PORUCHU?

Prejavy sa líšia v závislosti od typu duševnej poruchy a veku dieťaťa. Veľmi dôležité je porovnanie prejavov dieťaťa s jeho súrodencami alebo inými deťmi zo širšieho rodinného prostredia. Niekedy sú odlišné prejavy prítomné v podstate od narodenia, najčastejšie sa však jedná o pomerne náhlu a nápadnú zmenu od predtým bežného fungovania dieťaťa. Pri podozrení na niektoré prejavy uvedených porúch by mal rodič s dieťaťom vyhľadať pomoc detského psychiatra.

MEDZI NIEKTORÉ VŠEOBECNÉ PREJAVY PATRÍ:

- Nerešpektovanie rodičov a učiteľov, vynechávanie školskej dochádzky, agresívne správanie, krádeže alebo vandalizmus
- Zneužívanie drog a alkoholu
- Neschopnosť vyrovnať sa s každodennými aktivitami a problémami – doma, v škole, s rovesníkmi
- Narušenie spánku a výrazné zmeny v stravovaní
- Opakované desivé sny
- Nadmerné sťažnosti na telesné problémy a bolesti
- Výrazný strach z priberania na váhe, nápadné chudnutie alebo prejedanie sa
- Dlhodobá zlá nálada, sprevádzaná nechutenstvom alebo myšlienkami na smrť
- Časté výbuchy hnevu
- Neúspešnosť v škole, zlé známky aj napriek veľkej snahe dieťaťa
- Strata záujmu o priateľov a obľúbené činnosti
- Významne dlhšie trávenie času o osamote
- Nadmerné starosti a úzkosti
- Slabá schopnosť sústrediť sa
- Počutie hlasov alebo videnie vecí, ktoré neexistujú
- Výrazne nesprávne presvedčenia, ktoré neodrážajú skutočnosť

V DETSKOM VEKU SA NAJČASTEJŠIE OBJAVUJÚ NASLEDOVNÉ PORUCHY:

- **Opozičná porucha a poruchy správania:** výrazné problémy s naplnením požiadaviek autorít (rodič, učiteľ), časté závažné poruchy správania v škole, porušovanie písaných i nepísaných pravidiel do takej miery, že sú odmietané a veľmi ťažko sa začlenia do spoločenskej skupiny.
- **Úzkostné poruchy:** prejavujú sa nadmerným strachom z rôznych situácií, prípadne sa obavy a strach vyskytujú i bez zjavného podnetu. Bývajú prítomné poruchy spánku a viaceré telesné prejavy úzkosti ako je búšenie srdca a potenie.
- **Hyperkinetická porucha s poruchou pozornosti:** deti sa trvalo nevedia sústrediť na školskú prácu a sú nadmerne pohybovo aktívne – neobsedia na mieste, pôsobí to rušivo. Aj pri dobrej inteligencii a ďalších predpokladoch môžu zlyhávať v škole.